

Dammolyckor i Brasilien pressar upp priserna

SID 2-3

Utveckling lockar Norrlandsfondens nya medarbetare

SID 6

Lars Martinson om det mycket händelserika året

SID 7

B PP Sverige PortPaye

NORRLANDS Barometern 1/2019

EN TIDNING MED KOLL PÅ KONJUNKTUREN I NORRLAND

WWW.NORRLANDSFONDEN.SE

NORRLANDSFONDEN

Norrland fortsatt starkt

Storbankernas chefsekonomer talar samstämmigt om en global avmattning. Samtidigt siar de om ett fortsatt starkt Norrland med växande universitetsstäder, låg arbetslöshet och en ökad turism som driver på utvecklingen i länen.

Sid 2-3

SkiStar visar toppresultat

Alpin skidåkning fortsätter att locka svenska och utländska gäster till SkiStars skid- anläggningar.

SID 7

Studenterna är nyckeln

Tobias Lindfors, koncern- vd och huvudägare för StudentConsulting och Pite Havsbad Group, ser fram emot att få vara med och bidra till att motverka det största tillväxthindret Sverige har idag - kompetensbristen.

8

Norrlandsfondens åtta företags- analytiker tar temperaturen på både bransch och kommun.

SID 8

Järnmalmpriset

Har ökat ungefär 43 procent på ett år.

BNP-tillväxten 2019

+1,5%

Hushållen är pessimistiska medan industrin signalerar ett starkare läge.

Industrin

Hushållen

Peckas Naturodlingar tror på kretsloppsodlade tomater.

Det gör vi också!

Gör som Peckas – prata topplån med oss.

NORRLANDS FONDEN

TOPPLÅN FÖR FÖRETAG SEDAN 1961

vinter.

ANTALET NYREGISTRERADE LADDBARA BILAR ÖKADE MED 68 PROCENT I MARS 2019 ENLIGT BIL SWEDEN.

+1% Bostadsrätts- och villapriserna ökade något i mars för hela riket, enligt Svensk mäklarstatistik.

Järnmalmpriset har ökat ungefär 43 procent på ett år.

Riksbankens mål om en inflation i Sverige på 2 procent spås underträffas 2019 och 2020 enligt Ekonomifakta.

+1,5%

BNP-tillväxten 2019 bromsar in enligt Konjunkturinstitutets prognos i mars.

Antalet påbörjade bostäder minskade med 20 procent 2018 och spås minska ytterligare 2019 enligt Boverket.

GUNNAR OLOFSSON, STYRELSEORDFÖRANDE

Vi gör skillnad

Vår konjunkturbarometer från i höstas kunde man utläsa att vissa branscher i Norrland gick riktigt bra och även hade en positiv syn på framtiden. Nu realiseras flera av de prognoserna. Vi ser att turismen fortsätter växa, dessutom går produkter från skogen bra. Både massivt trä för trähusbyggande och fiber för kartong. Verkstadsindustrin går även den bra. Konjunktoren ser med andra ord ut att vara fortsatt stabil.

Läser du vår intervju med storbankernas cheferkonomer här i Norrlandsbarometern så beskriver de en avmattning av konjunktoren. Det är dock viktigt att förstå att vi går från en rekordnivå ner till mer av ett normalläge. Det är inte en lågkonjunktur vi ser, det är ett fortsatt bra konjunkturläge.

Generellt brukar jag säga att här i norr förädlar och exporterar vi flera av våra naturresurser som skog, malm och kraft. Turismen kommer nu till som en växande bransch och där är vår natur råvaran.

Att vi har en stark och konkurrenskraftig förädlingsindustri håller fortfarande, men det är inte något vi kan ta för givet i en framtid. Vi måste fortsätta att addera värden, vara innovativa och möta de nya kraven på hållbarhet.

Klarar vi att fortsätta det utvecklingsarbetet kan vi fortsätta ha en stark export, vilket är viktigt för en så relativt glesbefolkad region. Vi är inom flera segment redan idag världsledande. Här är det givetvis viktigt att forskningen inom akademien och innovationsarbetet med testbäddar fortsätter för att bibehålla vår starka position.

De stora framgångsrika exportföretagen behöver också de små och medelstora företagen som utvecklar nya lösningar som stärker produktutvecklingen och konkurrenskraften. Det är denna samverkan som ger Norrland en möjlighet att konkurrera globalt.

Norrlandsfonden har en viktig roll att spela för att stötta små och medelstora företag att realisera sina planer och produkter. Vi ser att vår kunskap också är uppskattad och att vi gör konkret skillnad.

Norrland har redan idag en spännande mix av företag och vi ser att många nya bolag växer fram och etablerar sig. Entreprenörskapet stärks och fler vågar satsa.

Min bild av läget är alltså fortsatt positiv. Jag gör bedömningen att 2019 blir ett bra år och tillsammans kan vi fortsätta utveckla näringslivet i Norrland. ■

NORRLANDS Barometern

Ansvarig utgivare: Lars-Olof Söderström Redaktion: Mariana Vnuk, Ronny Olofsson, Vinter Tryckeri: Tryck i Norr AB Uppslag: 5 800
Norrlandsfonden, Luleå: Box 56, 971 03 Luleå, tel 0920-24 42 50
Sundsvall: Storgatan 31, 852 30 Sundsvall tel 0920-24 42 50
E-post: info@norrlandsfonden.se Hemsida: www.norrlandsfonden.se

NORRLANDSFONDEN

LKAB:s vd Jan Moström konstaterar att efterfrågan av den sjöburna pelletsen är stark.

FOTO: FREDRIC ALM

LKAB:s pellets het på världsmarknaden

Tragiska dammolyckor vid gruvor i Brasilien ökar världsmarknadens behov av järnmalm pellets från andra delar av världen. **Jan Moström, vd LKAB**, konstaterar att företagets produkt är het.

– Det här har drivit upp priset på vår marknad, säger han.

Världsmarknaden för stål styr behovet av järnmalm, men nu har även ett par förödande dammolyckor i Brasilien förändrat grundförutsättningarna. En stor del av världens tillgång på järnmalm pellets har försvunnit, riktigt hur stor andel är svårt att överblicka just nu.

För LKAB innebär situationen att man lever med en stark efterfrågan. – Det är en stor efterfrågan på vår produkt sjöburn pellets. Underliggande så är järnmalmsefterfrågan god. Lägga till en svag krona mot dollarn så har vi en oerhört stark konjunktur, konstaterar LKAB:s vd Jan Moström.

– Sedan är det två saker man måste ha klart för sig. Den starka efterfrågan på produkten beror på två dammbrott i Brasilien, ett för tre år

sedan som resulterade i att nästan 20 procent av sjöburn pellets försvann. I januari skedde ett nytt dammhaveri i Brasilien där Vale påverkades. Vale är den dominerande aktören på marknaden och just nu är det svårt att förstå hur stor volym som ligger nere. Men det har drivit upp priserna.

JAN MOSTRÖM menar att det är svårt att sja om stål efterfrågan i framtiden, men att de just nu ser både en volym- och prisökning som ger en acceptabel lönsamhet. An så länge.

– Det finns indikationer på att marknaden ska avmattas. Det står lite och väger just nu, konstaterar Jan Moström.

VILKA HOT SER NI?

– Det som oroar oss är de stältullar som börjar komma. Det som också

skulle störa är om liknande handels hinder kommer för fordonsindustrin. Det skulle direkt påverka stålmarknaden negativt. Stål är en väldigt konjunkturkänslig produkt. Det är mycket byggande och konsumtionsvaror som driver stål efterfrågan.

VILKA MÖJLIGHETER SER NI NU?

– Det absolut viktigaste är prospektering, det pågår ett intensivt arbete just nu att utöka mineralreserven i framförallt Kiruna. Det är den kassakista vi lever av. Det andra är att lägga basen för en koldioxidfri järnmalmproduktion. Via Hybrit med Vattenfall och SSAB utvecklar vi direktreduktionsugnar för koldioxidfri stålproduktion. Vi jobbar också med järmmalmen via projektet SUM. Där handlar det om att skapa en koldioxidfri gruvproduktion med bland annat elförbrukning och att få bort förbränningen av kolvåten i produktionen av järnmalm, säger Jan Moström och fortsätter:

– Sedan arbetar vi med att optimera nyttjandet av vår malm. Vi investerar i en pilotanläggning för att få ut fosfor för konstgödsel. Vi får också ut högkvalitativa jordartsmetaller.

NI VISADE EN PROGNOIS FÖR MALMFYNDIGHETEN I KIRUNA SOM SKAPADE REAKTIONER. HUR SER FRAMTIDEN UT PÅ LITE LÄNGRE SIKT FÖR LKAB?

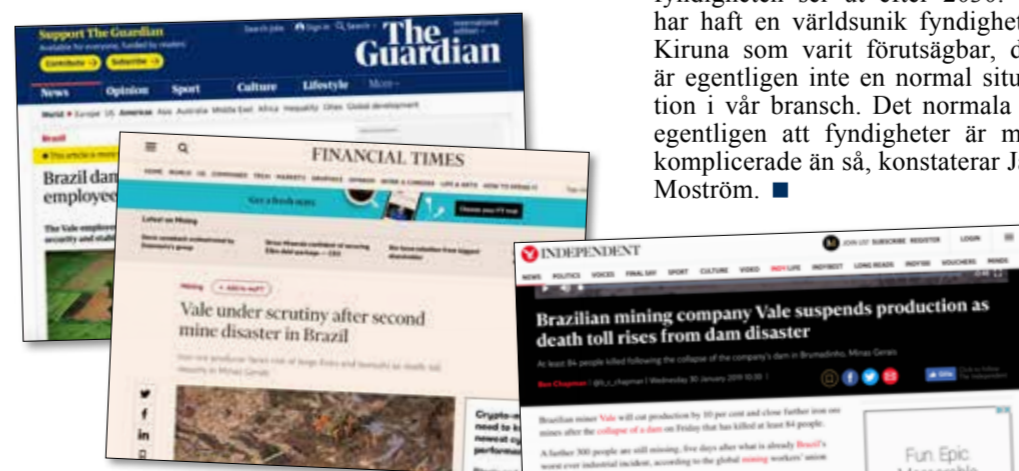
– Det är en självklarhet att ha en dialog med marknaden om mineraltillgången och livslängden, vi är ett publikt aktiebolag. Men, vilken industri kan sägas ha en så lång planeringshorisont som till 2030?

Stål är en väldigt konjunkturkänslig produkt.

MEN DET SKAPAR EN ORO ATT MALMEN SKA TA SLUT. KAN DET SKAPA NEGATIVA FÖLJEFFEKTER FÖR KOMMANDE INVESTERINGAR?

– Vi lägger ner stora resurser på prospektering och det gör vi givetvis för att vi ska hitta mer malm, men det går inte idag att garantera något. 2022 räknar vi med att ha ett bättre underlag för hur Kirunafyndigheten ser ut efter 2030. Vi har haft en världsunik fyndighet i Kiruna som varit förutsägbart, det är egentligen inte en normal situation i vår bransch. Det normala är egentligen att fyndigheter är mer komplicerade än så, konstaterar Jan Moström. ■

Dammolyckorna i Brasilien fick mycket plats i pressen.

ELISABETH ENGSTRÖM, AVGÅENDE EKONOMICHEF LULEÅ

Hur länge är 27 år när tiden passerar så snabbt?

Vad hinner hända på 27 år? När jag tänker tillbaka förstår jag inte var tiden har tagit vägen – först när jag iakttar mina barn inser jag att det är en riktigt, riktigt lång tid. Alla mina tre småtingar är idag 30+, det ger lite perspektiv.

JAG VAR 36 ÅR när jag kom till Norrlandsfonden som ekonom 1992. Dessförinnan hade jag arbetat som ekonom inom landstinget och därefter som revisor på Bohlins revisionsbyrå (nuvarande KPMG), och hade i den rollen varit med i revisionen av fonden. Sju år senare frågade Norrlandsfondens vd, Lars-Olof Söderström, om jag ville bli ekonomichef. Efter ganska kort betänktid svarade jag ja, ett beslut som jag aldrig har ångrat.

AV NORRLANDSFONDENS levnadstid på 58 år har jag fått vara med i 27, nästan hälften. Under denna tid har fonden utvecklats positivt och har idag en helt annan kraft än vad den hade 1992. Den finansiella styrkan är mycket större och Norrlandsfonden har utvecklats till en riktigt stark och viktig finansiell aktör för företag i Norrland. Nyckeltalen idag visar på en verksamhet som har varit och är till stor nytta för Norrland och dess företag och människor. Lånestocken och antalet kunder har varit stadigt uppgående och tredubblats under perioden. Som jag ser det är detta ett fint kvitto på att Norrlandsfondens finansieringsverksamhet behövs och har givit positiva effekter i Norrland i form av investeringar och utveckling av företag.

IDAG SERVAS DE norrländska företagen av två Norrlandsfonskontor, i Luleå och Sundsvall. Starten av Sundsvallskontoret 1996 var strategiskt viktigt och innebar att kontakterna med kunder i södra Norrland kunde förstärkas och bli tätare.

EN FRAMGÅNGSFAKTOR för den positiva utvecklingen är som jag ser det den kompetens som har byggts upp inom organisationen. Kunniga och kompetenta medarbetare betyder allt. Norrlandsfondens medarbetare har verkat ute bland företagen och medverkat till bra finansieringsupplägg. Vår interna läneadministration har haft en hög servicenivå och alltid haft kunden i fokus.

MINA STARKASTE MINNEN kommer att vara kopplade till mina arbetskamrater. De människor jag lärt känna och jobbat intensivt med. På kontoret har kreativitet och humor härjat fritt och skratet har aldrig varit långt borta. Detsamma har gällt för samarbetet med kollegorna i Sundsvall. Säklart kommer jag att sakna allt detta, jag har under dessa 27 år alltid gått med lätta steg till jobbet. Det har varit roligt att arbeta här! Men jag har för avsikt att fortsätta att ha roligt. Som pensionär kommer tiden att gå till stugliv i skärgården, vinter som sommar. I familjen har vi också nio barnbarn som nu ska få umgås mer med farmor och mormor.

JA, 27 ÅR ÄR EN LÅNG TID, även om den passerat rasande snabbt. Men det snabba tempot i vår tillvaro gör att tiden känns kort, eller hur? När man dessutom har roligt så rusar tiden iväg närmast obemärkt. Min ambition är att det fortsätter så även framöver. ■

7,1% Arbetslösheten stiger igen. Motsvarande siffra för mars 2018 var 6,5 procent enligt Ekonomifakta.

Antalet gästnätter ökade med 3 procent 2018 till drygt 65 miljoner övernattningar på kommersiella anläggningar enligt Tillväxtverket.

1,9% Tillväxten totalt i EU 2018 minskade från 2,4 procent 2017.

Industrins investeringar väntas minska med 10 procent under 2019 jämfört med 2018 enligt SCB.

Hushållen är fortsatt pessimistiska om den ekonomiska utvecklingen medan industrin fortfarande signalerar ett starkare läge än normalt, enligt Konjunkturinstitutet i mars.

Antalet nyregistrerade bilar under första kvartalet 2019 minskade med 15,5 procent jämfört med 2018 enligt Bil Sweden.

Chefsekonomerna tror på ett starkt Norrland

Norrlandsbarometern har ställt fram kristallkulan och låtit chefsekonomerna på de fyra storbankerna **Handelsbanken, Nordea, SEB** och **Swedbank** framtidsspana.

Analysen från de fyra talar samstämmigt om en generell avmattning. Men bilden visar också på tydliga positiva tecken som nya ekonomiska stimulanser i Kina, återhämtning i Tyskland och en fortsatt stark exportindustri i Norrland.

Hur står det till med världskonjunkturen – egentligen? Vad går att utläsa bakom alla braskande rubriker i finanspressen och bortom Donald Trumps tweets?

Norrlandsbarometern samlade de fyra storbankernas chefsekonomer i ett samtal om hoten och möjligheterna i den globala ekonomin och på världsmarknaden.

Christina Nyman, Handelsbanken, Annika Winsth, Nordea, Robert Bergqvist, SEB, och Anna Breman, Swedbank, fick den grannliga uppgiften att analysera nuläget och den närmaste framtiden.

LÅT OSS BÖRJA MED DET STORA VIDA PERSPEKTIVET. HUR SER NI PÅ DEN INTERNATIONELLA KONJUNKTUREN OCH HUR KOMMER DEN ATT PÅVERKA SVERIGE I ÅR OCH 2020?

Anna Breman, chefsekonom Swedbank:

– Jag skulle säga att vi ser en tydlig avmattning globalt. Det är Kina som saktar in, även om vi ser lite positiva tecken nu. Och det är handelskonflikten mellan USA och Kina, som drabbar även Europa och framförallt Tyskland. Avmattning är väl ordet för dagen.

Annika Winsth,

chefsekonom Nordea:

– Ja, konjunkturtoppen är passerad och vi är sedan en tid inne i en global avmattning. Under 2018 låg världshandeln still och toppen av högkonjunkturen hade vi 2017. En liten öppen ekonomi som den svenska påverkas naturligtvis av svagare efterfrågan i omvärlden. Men flera ledande centralbanker har agerat och de signalerar nu att de inte tänker höja räntorna lika mycket som tidigare sagts. Det har skapat en viss optimism och har fått börserna att stiga igen. Det är förstärkt positivt för tillväxten på kort sikt. Även Kina har reagerat på avmattningen och stimulerar nu ekonomin. Centralbankernas agerande blir avgörande för hur mycket konjunkturen tillåts dämpas. Färre räntehöjningar är förstås trevliga besked för högt skuldsatta hushåll, men på lång sikt är det lite oroande om vi inte kan normalisera ränteläget.

Robert Bergqvist, chefsekonom SEB:

– Sverige är väldigt exportberoende, vi brukar säga att 50 procent av vår ekonomi är kopplad till exporten. Omvärlden kommer därför att

Vi är sedan en tid inne i en global avmattning.

Annika Winsth, chefsekonom Nordea

Ett avtal mellan USA och Kina är viktigt.

Robert Bergqvist, chefsekonom SEB

Svensk industri går fortfarande mycket bra.

Anna Breman, chefsekonom Swedbank

avgöra hur det går för Sverige. Och i omvärlden är Europa viktigast, 75 procent av all vår export går till Europa. Sedan ska vi inte blunda för USA och Kina, för går det dåligt i de två länderna påverkar det direkt Europa. Ska man göra en bedömning nu går USA bra, man har lite lägre men ändå en bra tillväxt. Kina har varit ett stort frågetecken, man har bromsat in 2018 men nu ser vi lite gröna skott spira.

– Det som är svårt att svara på är hur Europa mår. I Tyskland ser vi en inbromsning och den är kopplad till bilsektorn. Men om den effekten klingar av så har vi en hyfsat god utvecklingen i Europa. Vi ser ingen tvärrit. Sedan ska man veta att det är helt naturligt att det bromsar in, det är för tidigt att bli skrämd av de här signalerna om inbromsning.

Christina Nyman, chefsekonom Handelsbanken:

– Vi har sett en tydlig avmattning i industrikonjunkturen globalt och det drivs av att vi är sent i konjunkturcykeln, men också av en oro på grund av handelskonflikten mellan USA och Kina – och Brexit. Därtill har vi sett en tydlig avmattning i Kina på grund av tidigare åstramningar i kreditgivning. I Europa har bilindustrin haft problem, i höstas infördes nya miljöregler som tvingat bilindustrin i Tyskland till en omställning. Men, just nu ser vi en viss stabilisering globalt. I Kina gör man nu stora finansiella stimulanser. Det har börjat ticka lite uppåt i olika indikatorer. Men samtidigt har vi sett att hushållen har blivit mer oroliga, det visar olika enkätundersökningar, och man håller därför lite i konsumtionen.

HUR OROLIGA SKA VI VARA I SVERIGE ÖVER DENNA AVMATTNING?

Anna Breman:

– Sverige ser ut att klara sig riktigt bra i det här just nu. Svensk industri går fortfarande mycket bra. Det är lite anmärkningsvärt. Det som kan oroa är om det finns en fördröjnings-effekt, att det ser lite för bra ut just nu. Men industrin gynnas å andra sidan av att vi har en svag krona.

Annika Winsth:

– Det är viktigt att komma ihåg att avmattningen sker från en hög nivå och vi prognostiserar avmattning, varken lågkonjunktur eller kris. Stora delar av världen och inte minst Sverige, har haft en fantastisk

utveckling under en längre tid och centralbankerna verkar inte tillåta någon större nedgång i närtid.

Christina Nyman:

– Vi har förväntat oss en avmattning i år, och även om det blir lite lättad nu på kort sikt räknar vi med en fortsatt försvagning och svagare tillväxt framöver. Vi är sent i konjunkturcykeln. I USA har man haft stora finansiella stimulanser, men de kommer att klinga av. Kina fortsätter att försöka balansera om ekonomin mot en mer långsiktigt hållbar, och därmed lägre, tillväxt. I Europa ser vi en bred inbromsning, både konjunktur och struktur utgör motvind. Men vi pratar inte om en finanskris, det vi ser är en period av dämpad tillväxt.

VILKA ÄR DE FRÄMSTA HOTEN MOT EN GOD KONJUNKTUR?

Christina Nyman:

– Det är de geopolitiska riskerna. Vi har fortfarande en olöst handelskonflikt mellan EU och USA. Brexit ser ut att dra ut på tiden, EU-valet kan också skapa osäkerhet främst om den långsiktiga utvecklingen. Generellt är det en stor osäkerhet just nu. Det i sig är en lågintensiv risk, som kan dämpa hushållens konsumtion och att företag väntar med investeringar. FED har signalerat att man inte ska höja räntan. Det har gjort börsen väldigt glad så det hjälper till åtminstone på kort sikt i att mildra avmattningen.

Anna Breman:

– Det är att avmattningen spiller över på svensk industri och tjänstesektorn. Många exporterar globalt. Det är det största hotet. Bostadsbyggandet ser vi har stagnerat. Hushållen påverkas av oron i omvärlden. Vi har en god arbetsmarknad och det har kommit skattelättnader, men oron har dämpat konsumtionen. För-siktigheten hos hushållen kan dämpa konjunkturen. Här oroas man fullt förståeligt av Brexit och rapporterna om handelskrig.

Annika Winsth:

– De största riskerna är globala och konsekvenserna av dessa kan bli att räntor stiger, det blir brist på likviditet alternativt att vi ser en riskminimering. Historiskt har man sålt av mindre, perifera länder och sökt sig till dollar i dessa lägen. Risken är då att kronan blir väldigt svag. Svenska politiker och myndighe-

ter har byggt upp risker i såväl hög skuldsättning hos hushållen som i en svag krona.

Robert Bergqvist:

– I närtid är det om vi missbedömer Kinas tillväxt. Skulle Kina stan-na av i en tvär inbromsning skulle det hota världsekonomin. Brexit är självklart också ett hot, men sannolikheten att de skulle lämna utan avtal är väldigt låg. Den brittiska ekonomin är världens femte största, så självklart skulle det störa världsekonomin. Vi blir tyvärr delägare i den huvudvärken. Handelskriget oror förstärkt. Ett avtal mellan USA och Kina är viktigt. Och det är viktigt att förhandlingarna mellan EU och USA inte havererar. Om inflationen skulle visa sig ta fart skulle det ta många ekonomer på sängen. Det skulle stressa centralbankerna. En oljeprishöjning eller en varm som-mar som driver upp livsmedelspriserna eller energipriserna om vat-tenmagasinet töms kan trycka upp inflationen. Om vi börjar tro på mer inflation kan det i sig bidra till att skapa den.

VILKA MÖJLIGHETER SER NI FÖR SVENSKA BRANSCHER?

Robert Bergqvist:

– Det jag hoppas på är en ökning av exporten av investeringsvaror som går in i produktionsanläggningar runt om i världen. Att företag vågar investera och efterfråga mer investeringsprodukter. Det skulle gynna Sverige då vi har en stor industrisektor som levererar där. Om råvarupriserna pressas upp gynnar det oss, vi är tunga exportörer av rå-varuprodukter. Många tillväxtekon-omier som Kina satsar stort på att utveckla sin industri inom digitalis-ering. De vill klättra i värdekedjan och det kommer att påverka Sverige. Vill vi tävla i framkant av den fjärde industriella revolutionen eller ska vi medvetet backa ett steg?

Christina Nyman:

– Historiskt har vi en ganska hete-rogen industri. Vi är tunga på inves-teringsvaror, vi har råvaruindustri, tjänstesektorn växer. Den bredden har varit positiv när vi haft en period av svag global investeringstillväxt. Framöver är det viktigt för svensk industri om investeringarna globalt skulle ta bättre fart igen. Vi räknar med en svagare global konjunktur de kommande åren och därför med sig att läget för svensk industri blir

Christina Nyman, chefsekonom Handelsbanken.

Robert Bergqvist, chefsekonom SEB.

Annika Winsth, chefsekonom Nordea.

Anna Breman, chefsekonom Swedbank.

Tittar vi på stål och järn ser det bra ut.

Christina Nyman, chefsekonom Handelsbanken

är bra ur detta hänseende och det finns därmed goda förutsättningar för den typen av etableringar.

OM VI TITTAR MER SPECIFIKT PÅ REGIONEN NORRLAND, VAD HAR NI DÅ FÖR PROGNOSEN?

Annika Winsth:

– Tung industri såsom export av råvaror är centralt för Norrland och Kina spelar därmed en central roll för utvecklingen. Att Kina stimulerar för att undvika en större nedgång av efterfrågan är goda nyheter för den industrin. LKAB ser själva en utmaning i att malmen kan ta slut efter 2030. Det är inte särskilt långt bort. Risken finns att det blir svårt att locka till sig investeringar och kompetens när tidsperspektivet är så kort. Ytterligare en risk är att det har byggts väldigt mycket i Umeå och Luleå. Det är förvisso universitets-städer som växer, men frågan är om man inte har byggt väl mycket i vissa segment. Vi ser ingen avmattning ännu i norr vad gäller bostadsmark-

naden, men det vore märkligt om det stannar i Stockholm. Ambitionsnivån är hög, men alla kommuner kan inte växa. Det är klokt att fundera noga på befolkningsstillväxten. Var ska individerna komma ifrån?

Anna Breman:

– Norrland har en stark basindu-stri, men stålet och skogen är konjunkturkänslig om det blir en tydli-gare nedgång. Men har vi lite tur så har vi redan bottnat. Turistnäringen gynnas av en svag krona och håll-barhetsdebatten gynnar oss i att vi kan erbjuda nära turism till Norden och Europa. Kuststäderna som Lu-leå och Umeå växer kring universi-teten, det kommer nog att fortsätta. Det som händer i urbaniseringen nu är en inflyttning från glesbygden till just kuststäderna. Den utvecklingen lär förstärkas.

Robert Bergqvist:

– Vi har en hel del råvaruprodu-cerande industri i Norrland, så det

är oerhört viktigt vad som händer med den globala konjunkturen. Och det är viktigt hur det går för dollarn. Och som jag bedömer efterfrågan i världen tror jag att Kina kommer att fortsätta vara en stor konsument. Det jag tror jag kan driva upp råvarupri-serna.

Christina Nyman:

– Normalt är Norrland mer konjunkturkänsligt för att man är tyngre inom tillverkningsindustri. Men vi kan se att den industrin trots in-bromsningen mår väldigt bra just nu. Orderingen mättas av lite, men det har inte slagit så mycket ännu på produktionen. Tittar vi på stål och järn ser det bra ut. Papper och massa är fortfarande okej. Vad gäller turist-näringen som är viktig för exempel-vis Jämtland så stiger boendepriser där och det är antagligen turismen som driver på den utvecklingen. Överlag ser Norrland starkt ut. Arbetslösheten är nere på låga nivåer, lägre än 2007. ■

Spännande utmaning väntar prisade StudentConsulting

En lysande utveckling och flest Gasellutmärkelser av alla de senaste 20 åren. Men Tobias Lindfors, koncern- vd och huvudägare för **StudentConsulting** och **Pite Havsbad Group**, stannar inte där.

– Det känns både roligt och spännande att få vara med och bidra till att motverka det största tillväxthindret vi har i Sverige idag – kompetensbristen.

Det råder ingen tvekan om att resan för StudentConsulting och Pite Havsbad Group har sett bra ut. Mycket bra. 2005 var Tobias Lindfors i kontakt med Norrlandsfonden för första gången, rekryterings- och bemanningsföretaget StudentConsulting omsatte då 32 miljoner kronor. Idag ligger omsättningen på 1,25 miljarder. Det innebär att det som företaget sålde på helåret för 13 år sedan, omsätter man nu på endast tio dagar.

– När det gäller StudentConsulting har vi hittat vår nisch vilket gjort oss ledande på det vi gör. Med vårt ledande digitala bemanning- och rekryteringssystem Talent Channel har vi vågat utmana det traditionella. Nästa utmaning är att vidareutveckla vår roll som privat arbetsförmedling. Idag är vi den aktör som får ut störst andel till jobb, 56 procent. Som kan jämföras med branschens 30 procent.

MED VERKSAMHET I Sverige, Norge och Danmark ser Tobias Lindfors just kompetensbristen som det största hindret för de flesta företag men även stora utmaningar för kommuner, framför allt på den svenska marknaden.

– Att tidigt komma åt kompetens, att bygga broar, har blivit viktigare och viktigare för företagen. Att ta vara på kompetensen hos såväl studenter som utlandsfödda är otroligt viktiga faktorer för att klara av den här omfattande utmaningen. Om studenterna dessutom tidigt knyter kontakter är det också större chans att de vill stanna kvar i regionen, säger Tobias Lindfors och fortsätter:

– Vårt arbete med Bodens kommun är ett bra exempel. Där har vi hand om all vikarieförmedling och med hjälp av bland

annat studenter, akademiker och pensionärer löser vi både det kortsiktiga och långsiktiga vikariebehovet.

FRAMGÅNGARNA MED StudentConsulting har gjort att Tobias Lindfors kunnat investera i den norrländska turismen. Tillsammans med kompanjonen Kristoffer Lundström har en betydande hotellrörelse skapats. Uppköpen av de åtta hotellen Pite Havsbad, Nordkalotten, Cape East, Malmia, Skellefteå Stadshotell, Hemavans Högfjällshotell, Hotell Skogen och Hotell Laponia gör att koncernen räknas som landets femte största hotellfastighetsägare med över 1 700 hotellrum.

– Vad gäller vår turistverksamhet ångar den också på med tre rekordsomrar i rad på Piteå Havsbad. Det säger en del om de stora satsningar vi gjort. Det var en

dröm att köpa Pite Havsbad. Och vi har planer för alla våra hotell där vi nu renoverar 536 hotellrum.

VADDÅ FÖR PLANER?

– Vi vill öka beläggningen på alla våra hotell. Det innebär att vi vill ta hit fler och större möten och events. Dessutom vill vi lyfta vintern än mer och där har vi nyligen gjort klart med Iglootel där igloos med plats för 60 bäddar kommer byggas på stranden i direkt anslutning till vårt nyrenoverade spa. Sommartid har vi redan kommit väldigt långt där vi som mest kan ha cirka 7000 boende per dag på Pite Havsbad. Nu ska vi även växla upp vintern. ■

StudentConsulting startades 1997 och är ett av Skandinavien ledande rekryterings- och bemanningsföretag specialiserade på studenter, akademiker och yrkesutbildade. I Pite Havsbad Group ingår förutom Pite Havsbad även Nordkalotten, Cape East, Skellefteå Stadshotell, Hemavans Högfjällshotell, Malmia, Hotell Skogen och Hotell Laponia.

Tobias Lindfors, koncern- vd och huvudägare för StudentConsulting och Pite Havsbad Group.

HALLÅ DÅR ...Birgitta Holmström och Elin Rahkola, nyanställda på Norrlandsfondens Luleåkontor.

HEM ÅR DU?

– Administratör med sekretariatutbildning. Bor i Luleå sedan 2011. Dessförinnan bodde jag 25 år i Rosvik. Jag kommer ursprungligen

från Jokkmokk. Är ensamstående, en vuxen son med familj i Piteå.

VAD GJORDE DU INNAN DU HAMNADE HÄR?

– Innan Norrlandsfonden arbetade jag på KPMG som sekreterare och administratör. Jag har även jobbat på andra revisionsbyråer.

VILKA ERFARENHETER TAR DU MED DIG FRÅN DINA TIDIGARE ARBETEN?
– Jag tar med mig lång arbetslivserfarenhet och många möten med människor.

NORRLANDSFONDEN?

– En arbetsplats jag hört mycket gott om. Dessutom har jag tidigare kollegor som arbetar här!

VAD SER DU FRAM EMOT PÅ DET NYA JOBBET?

– Jag ser fram emot att få lära mig nya saker och träffa nya människor.

VAD GÖR DU PÅ FRITIDEN?
– Jag älskar mycket med familj och vänner. Tränar spinning när jag har möjlighet. ■

HEM ÅR DU?

– Kreditanalytiker och hemvändare som efter några år i exil nu slagit mig till ro i Luleå. Bor tillsammans med sambo och hund.

VAD GJORDE DU INNAN DU HAMNADE HÄR?

– Jag har jobbat på Handelsbanken i nio år på olika kontor och i olika roller, främst har jag jobbat med företag.

VAD TAR DU MED DIG FRÅN DINA TIDIGARE ARBETEN?

– Inblicken och erfarenheten efter att ha stött på företag och företagare i olika branscher och regioner.

VAD LOCKADE DIG TILL NORRLANDSFONDEN?

– Att få jobba med finansiering, som jag tycker är

roligt. Samt att få främja företagsamhet i mitt kära "hemland", Norrland.

VAD SER DU FRAM EMOT PÅ DET NYA JOBBET?

– Att få vara med i näringslivets utveckling i regionen.

VAD GÖR DU NÄR DU INTE JOBBAR?

– Spenderar tid med sambo och hund. Gärna ute i skogen eller i fjällen. Snart flyttar vi till hus vilket kommer innebära lite renovering och fix. ■

SkiStar visar sitt bästa resultat någonsin

Samtidigt som besöksnäringen växer sig allt starkare i Sverige, räknas den numer som en basnäring i Jämtland. Tidigare i år visade **SkiStar** sitt bästa halvårsresultat någonsin – och framtiden ser fortsatt ljus ut.

Imars 2019 redovisade SkiStar det bästa halvårsresultatet i sin historia. Bolaget äger och driver skidanläggningar i Sälen, Åre, Vemdalen, Hemsedal, Hammarbybacken, norska Trysil och St. Johann i Österrike. Resultatet efter skatt landade på 555 miljoner kronor under det andra kvartalet i bolagets brutna räkenskapsår, vilket kan jämföras med 502 miljoner kronor under samma period ifjol.

Mats Årjes, vd för SkiStar, menar att det lyckade resultatet beror på flertalet faktorer.

– För det första finns ett fortsatt stort intresse för alpin skidåkning. Vi har haft rekordmånga besökare, en trend som hållit i sig en längre tid nu. Kombinerat med att vi även ser en ökad efterfrågan av tomtmark, lägenheter och Vacation Club-andelar på våra destinationer.

UNDER PERIODEN HAR även alpina VM gått i Åre, vilket bland annat innebär att mer trafik från utlandet hittat till skistar.com.

– Vi ser att de nordiska besökarna ökar, men även européer som brit-

Mats Årjes.

ter och tyskar. Annars har vi mycket svenska och norska gäster, mycket barnfamiljer.

HUR MYCKET TROR DU ATT MILJÖASPEKTEN BIDRAR TILL ATT NI FÅR FLER SVENSKA GÄSTER?

– Jag tror absolut att det bidrar en aning även om jag hoppas att det ska komma lösningar på flygets påverkan på miljön. Överhuvudtaget tillhör jag de som tror att den här delen av världen lockar allt fler turister.

NÅGON STÖRRE ORO för framtiden har SkiStars vd inte.

– De perioder det gått sämre följer det allmänna läget. Det är klart att en lägre konjunktur och tidningsrubriker som uppmanar folk att hålla i plånboken påverkar även oss. Och så har vi såna saker som vi inte kan styra över. Ifjol hade vi två ganska tidiga påskveckor, denna säsong endast en. Men det har vi också varit förberedda på, säger Mats Årjes och fortsätter:

– Jag ser väldigt positivt på de närmaste åren. ■

” De nordiska besökarna ökar, men även européer som briter och tyskar.

Barnfamiljerna trivs på SkiStars skidanläggningar.

Martinsons vinner nya marknader

Sveriges största producent av limträ vinner ny mark.

2018 var ett bra år för **Martinsons** med byggande på topp och en ökad medvetenhet bland kunderna om vikten av att vara hållbar.

Samtidigt finns en osäkerhet på marknaden – speciellt utomlands.

Efter ett händelserikt 2018 ökade familjeägda Martinsons sin vinst till 112 miljoner kronor och en omsättning på ungefär 1,8 miljarder. Det trots att de stängt ned ett av sina sågverk, ökat kapaciteten på sina andra samt rekryterat 100 nya medarbetare. Förändringar som belastat årets resultat med 40 miljo-

ner kronor som extraordinära kostnader.

– 2018 var ett år med byggande på topp. Vi effektiviserade våra processer samtidigt som våra produkter tagits emot bättre och bättre. Vi har alltid haft hållbarheten i fokus och nu har köparna kommit ikapp och förstått det här, säger Lars Martinson, koncernchef.

MARTINSONS ÄR IDAG en av branschens mest tongivande företrädare, inte minst som ambassadör för hållbart byggande. En byggnadsstomme i trä ger ett betydligt lägre klimatavtryck än motsvarande i till exempel stål eller betong.

– Limträ och KL-trä ligger i tiden som klimatpositiva produkter med stora möjligheter. Vi var länge ensamma om vårt KL-trä i Sverige men nu när fler kollegor fått upp ögonen ökar det också trovärdigheten för produkten, vilket är bra för oss, säger Lars Martinson och fortsätter:

– Samtidigt försöker vi angripa marknaden på nya sätt. Dels genom att titta på andra segment, dels genom att påminna om att vi inte bara är leverantörer utan också projektörer.

Martinsons limträfabrik i Bygdsiljum.

FOTO: PATRICK DEGERMAN

I april i år säkrade Martinsons sin största order genom tiderna när de fick både leverans och montage av Skellefteås kulturhus.

– Inom segment som idrottshallar, affärslokaler och skolor har vår erfarenhet av att hantera planering, produktion och konstruktionslösningar visat sig vara oerhört värdefull.

SAMTIDIGT FINNS en osäkerhet på marknaden. Speciellt utomlands. Under 2018 var Kina den enskilt största exportmarknaden för Martinsons. Men på grund av handelskonflikten mellan Kina och USA finns det en osäkerhet hur den kinesiska marknaden utvecklas under 2019.

– Dessutom har vi England, som är en stor marknad för sågverks-

” Våra förädlade produkter har mycket goda tider framför sig.

branschen, där det finns en stor osäkerhet i och med Brexit. Det är svårt att veta exakt hur mycket det kommer att påverka oss men egentligen är jag inte särskilt orolig, säger Lars Martinson och fortsätter:

– Den stora förändring vi gjorde 2018 har varit till stor nytta. Organisationen fungerar väldigt bra och vi har bra struktur och kontroll på det vi gör. Våra förädlade produkter har mycket goda tider framför sig. Vi känner oss därför väl rustade att möta förändringarna på marknaden. ■

Martinsons är en av Sveriges största familjeägda träförädlingsindustrier med huvudkontor i Bygdsiljum. Koncernen består av två sågverk i Västerbotten, två limträfabriker, ett hyveleri, en träbrofabrik och en KL-träfabrik.

Norrlands näringsliv levererar

Norrlandsfondens företagsanalytiker möter de norrländska företagen i vardagen och ser den finansiella verkligheten på nära håll. Här är deras bild av konjunkturläget i Norrland.

JOHANNA CEDER

Företagsanalytiker med ansvar för Gävle, Hofors, Ockelbo, Sandviken, Bollnäs, Hudiksvall, Ljusdal, Ovanåker och Söderhamn.

HUR SER KONJUNKTUREN UT INOM DINA OMRÅDEN?

– Jag bedömer att konjunkturen är fortsatt god i hela mitt område. Industrin inom främst verkstad samt massa och papper fortsätter att vara stark samtidigt som turismen inom området växer. Byggkonjunkturen är fortsatt god. Handeln har det lite tuffare på vissa håll, framför allt sällanköpshandeln. Utmaningar finns att hitta kompetent personal, främst inom industrin.

VILKA BRANSCHER UTMÄRKER SIG?

– Framför allt turismen växer kraftigt i hela området. Det investeras i nya anläggningar och byggs ut då kunderna är mer intresserade av att resa inom Sverige både utifrån hållbarhetstänk och tidsaspekt. ■

BIRGITTA CAJANDER

Företagsanalytiker med ansvar för Piteå, Luleå, Kalix och Haparanda.

HUR SER KONJUNKTUREN UT INOM DINA OMRÅDEN?

– Allmänt råder en positiv stämning bland företagen i mina kommuner. Industrieföretagen går bra, högtryck råder inom IT- och tjänstesektorn. Många stora anläggningsprojekt är igång i flera av kommunerna vilket ger direkt effekt på bygg- och anläggningsföretag men även kringeffekter i andra branscher. Den hotbild som finns är om den väntade avmattningen i konjunkturen blir mer utdragen. Även handelskonflikten mellan USA och Kina kan påverka.

VILKA BRANSCHER UTMÄRKER SIG?

– Stora investeringar genomförs i bland annat Piteå i vindkraftsparken och SunPines utbyggnad. Roligt och positivt är att besöksnäringen växer. Intresset för länet ökar från framförallt utländska turister. ■

ANNA HEDSTRÖM

Företagsanalytiker med ansvar för Umeå, Robertsfors, Nordmaling, Vännäs, Bjurholm, Vindeln och Lycksele.

HUR SER KONJUNKTUREN UT INOM DINA OMRÅDEN?

– Konjunkturen är fortfarande stark i regionen och hittills verkar företagen bara ha positiva framtidsvisioner för 2019.

VILKA BRANSCHER UTMÄRKER SIG?

– Det är snarare så att alla branscher går starkt. Det byggs mycket i Umeå, både hotell och kontorslokaler. Tjänstesidan har fortfarande bra tryck och det är många nyetableringar. Industrin går starkt och Komatsu Forest börjar under våren att bygga en ny fabrik som beskrivs som en av de största industrisatsningarna i Sverige just nu. Det kommer också upp många nya intressanta startups såväl inom life science som IT och hållbarhet. ■

INGA-LENA WAHLSTEDT

Företagsanalytiker med ansvar för Berg, Bräcke, Krokom, Ragunda, Strömsund, Åre, Östersund, Dorotea och Ånge.

HUR SER KONJUNKTUREN UT INOM DINA OMRÅDEN?

– Generellt fortsätter konjunkturen vara god och många företag har en fortsatt positiv syn. Investeringar pågår, men omfånget verkar minska i synnerhet vad gäller större satsningar. Verkstadsindustrin signalerar att man fortsatt har ett stabilt orderläge, men förväntar sig en nedgång som man ännu inte märkt av. Inom bygg- och träsektorn ser man en tydlig inbromsning, en konsekvens av att bostadsbyggandet minskar.

VILKA BRANSCHER UTMÄRKER SIG?

– Besöksnäringen utgör en viktig motor för Jämtlands län. Vintersäsongen har omfattat två VM vilket uppmärksammats internationellt. Besöksstatistiken ligger på ungefär samma nivå som förra vintern och indikationerna är att säsongen avslutats på samma höga nivå. ■

PETTER ALAPÄÄ

Företagsanalytiker med ansvar för Kiruna, Gällivare, Pajala, Övertorneå, Övertorneå, Övertorneå, Arjeplog, Arvidsjaur och Älvsbyn.

HUR SER KONJUNKTUREN UT INOM DINA OMRÅDEN?

– Jag bedömer att konjunkturen fortfarande är bra och bättre än för riket där nedgången kommit längre. En svag krona gynnar basindustrin, bra priser för högförädlade järnmalmsprodukter och miljardbelopp som investeras i stadsomvandlingen i Malmfälten eldar på ekonomin, medan Brexit-oro påverkar vissa branscher märkbart negativt.

Bristfälliga kommunikationer och sparkrav som minskar kommunernas attraktivitet är en utmaning.

VILKA BRANSCHER UTMÄRKER SIG?

– Gruvindustrin går starkt till följd av höga priser. Kaunis Irons lyckade uppstart bidrar positivt i östra Norrbotten. Sågverken som ofta ligger tidigt i konjunkturcykeln har redan börjat märka en nedgång. De som har stor försäljning mot Storbritannien möter ännu mer osäkerhet. Den arktiska turismen fortsätter att gå starkt, även här märker man dock en nedgång från den brittiska marknaden. Miljardindustrin som biltest utgör fortsatt att växa kontinuerligt som en följd av testning av eldrift och självkörande fordon. ■

PER NILSSON

Företagsanalytiker med ansvar för Boden, Jokkmokk, Skellefteå, Norsjö, Malå, Sorsele och Storuman.

HUR SER KONJUNKTUREN UT INOM DINA OMRÅDEN?

– Det är god konjunktur både inom tjänstenärings- och tillverkan- de industri. Många av företagen är beroende av export, så en stark global efterfrågan och gynnsam kronkurs är viktigt. För flera av företagen är Brexit ett orosmoment.

VILKA BRANSCHER UTMÄRKER SIG?

– Träbranschen har god konjunktur, delvis beroende på gynnsam kronkurs vid exportaffärer. Men branschen har också börjat få utdelning för de investeringar i vidareförädlning som genomförts under de senaste åren. I Skellefteå är det positiv stämning i hela näringslivet till följd av Northvolts pågående etablering. Både Skellefteå och Boden utmärker sig också positivt när det gäller satsningar på nya branscher som exempelvis spelutveckling och datacenter. Entreprenörer i inlandskommunerna har varit förutseende och satsat på förnyelsebar energi vilket börjar ge resultat. Här är också turismen viktig, exempelvis växer besöksnäringen i Hemavan/Tärnaby på ett imponerande sätt. ■

PER-ERIK PERSSON

Företagsanalytiker med ansvar för Sundsvall, Timrå, Nordanstig och Härjedalen.

HUR SER KONJUNKTUREN UT I NOM DINA OMRÅDEN?

– Konjunkturen känns fortsatt stabil, framför allt den svaga kronan gynnar områdets skogliga basindustrier. Den stegvisa produktionsökningen efter SCA:s jätteinvestering i Östrandsfabriken går enligt plan. Efter en tid av kraftig byggnation av framför allt bostäder i Sundsvallsområdet märks en avmattning i den planerade projektstocken. Ett antal större infrastrukturprojekt pågår dock som kommer att säkerställa bygg- men framför allt entreprenadbranschen några år framåt lokalt. IT-konsultmarknaden är fortsatt glödhet i Sundsvall.

VILKA BRANSCHER UTMÄRKER SIG?

– Turismen som är basnäring i Härjedalen har haft ett par riktigt bra säsonger (både sommar- och vintertid) men den tidigare höga investeringsviljan har vikit något sista året. Delar av området har logistiska utmaningar utifrån möjlighet att kunna erbjuda klimatsmarta transportalternativ.

I södra Härjedalen inleds under året ett av kommande tre vindkraftprojekt som blir utmanande för det lokala näringslivet att möta upp. ■

DANIEL MOBERG

Företagsanalytiker med ansvar för Härnösand, Kramfors, Sollefteå, Örnsköldsvik, Vilhelmina och Åsele.

HUR SER KONJUNKTUREN UT INOM DINA OMRÅDEN?

– Konjunkturen känns fortfarande stark där många producerande bolag har högt kapacitetsutnyttjande och starka orderböcker. Intressanta möjligheter bedömer jag finns inom hållbarhetsområdet, både vad gäller nya användningsområden för skogsråvara och dess restprodukter, men även inom hållbar livsmedelsproduktion. En växande besöksnäring både i södra Lappland och Höga Kusten skapar också spännande utveckling. Många företag som jag träffar uppger dock svårigheten att hitta rätt kompetenser.

VILKA BRANSCHER UTMÄRKER SIG?

– Den internationella och nationella konkurrensen inom mekanisk verkstad och tillverkan- de industri är fortsatt utmanande och kräver att våra norrländska företag fortsätter att hålla hög kvalitet. Stora investeringar genomförs och planeras inom energisektorn i länet med mycket stora vindkraftsparker vilket bör skapa ringar på vattnet i det lokala näringslivet. ■